ROALD DAHL

MATILDA

Kuvittanut
Quentin Blake

WSOY

ROALD DAHL oli vakooja, hävittäjälentäjä, suklaahistorioitsija ja lääketieteellinen keksijä. Hän oli myös kirjailija, jonka teoksia ovat muun muassa *Jali ja suklaatehdas*, *Matilda*, *Iso kiltti jätti* ja monet muut mahtavat tarinat. Hän on **MAAILMAN PARAS TARINANKERTOJA.**

QUENTIN BLAKE on kuvittanut yli kolmesataa kirjaa ja oli Roald Dahlin lempikuvittaja. Hän voitti arvostetun Kate Greenaway Medal -kuvituspalkinnon 1980. Vuonna 1999 hänet nimitettiin Ison-Britannian kaikkien aikojen ensimmäiseksi lasten- ja nuortenkirjojen hovikuvittajaksi (Children's Laureate), ja 2013 hän sai aatelisarvon palveluksistaan kuvitustaiteen hyväksi.

TÄSSÄ KIRJASSA ESIINTYVÄT

Matilda

Michael

Neiti Honey

Herra ja rouva Wormwood

Bruce Bogtrotter

Amanda Thripp

Neiti Trunchbull

ROALD DAHL

MATILDA

Kuvittanut **Quentin Blake**

Suomentanut Eeva Heikkinen

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS
MATILDA

© ROALD DAHL STORY COMPANY LIMITED, 1988
ILLUSTRATIONS COPYRIGHT © 1988 BY SIR QUENTIN BLAKE
SUOMENKIELINEN LAITOS © EEVA HEIKKINEN JA WSOY 1990, 2018
TARKISTETTU SUOMENNOS

ISBN 978-951-0-43728-5
PAINETTU EU:SSA

Omistettu
Michaelille ja Lucylle

Sisällys

Kirjojen lukija 11
Herra Wormwood, suuri autokauppias 26
Hattu ja Superliima 34
Aave 42
Laskentoa 53
Platinanvaalea mies 61
Neiti Honey 70
Trunchbull 86
Vanhemmat 94
Moukarinheittoa 105
Bruce Bogtrotter ja kakku 121
Lavender 138
Viikkokuulustelu 145
Ensimmäinen ihme 163
Toinen ihme 174
Neiti Honeyn mökki 181
Neiti Honeyn tarina 197
Nimet 210
Harjoittelu 214
Kolmas ihme 219
Uusi koti 231

Kirjojen lukija

ÄIDEISSÄ JA isissä on muuan kumma juttu. Vaikka heidän oma lapsensa on ärsyttävin pikku epeli mitä kuvitella saattaa, he silti pitävät häntä suurenmoisena.

Jotkut vanhemmat menevät vielä pitemmälle. He sokaistuvat ihailusta siinä määrin, että kykenevät uskottelemaan itselleen lapsella olevan neron ominaisuuksia.

No, eihän tässä ole mitään kovin väärää. Sellainen on maailman meno. Vasta silloin kun vanhemmat ryhtyvät kertomaan *meille* kuvottavan jälkikasvunsa häikäisevyydestä, alamme huutaa: »Tuokaa vati! Meitä oksettaa!»

Opettajat kärsivät melkoisesti joutuessaan kuuntelemaan tämäntapaista hölynpölyä ylpeiltä vanhemmilta, mutta yleensä he saavat hyvityksensä, kun koittaa lukukausitodistusten kirjoittamisen aika. Jos

minä olisin opettaja, sepittäisin palvovien vanhempien lapsista kunnon ilkeyksiä. »Poikanne Maximilian», minä kirjoittaisin, »on täydellinen nolla. Toivottavasti teillä on perheyritys, johon voitte hänet työntää hänen päästyään koulusta, sillä hän ei taatusti saa töitä mistään muualta.» Tai jos olisin sinä päivänä runollisella tuulella, saattaisin kirjoittaa: »On merkillinen tosiasia, että heinäsirkoilla on kuuloelimet takaruumiin kyljissä. Siitä päätellen, mitä tyttärenne Vanessa on tällä lukukaudella oppinut, hänellä ei ole kuuloelimiä lainkaan.»

Saattaisin jopa penkoa luonnontietoa syvemmältikin ja sanoa: »Laulukaskas viettää kuusi vuotta toukkana maan alla ja enintään kuusi päivää auringonvalossa ja ilmassa. Poikanne Wilfred on viettänyt

kuusi vuotta toukkana tässä koulussa, mutta odotamme yhä hänen kuoriutumistaan.» Erityisen inhottava pikkutyttö saattaisi yllyttää minut sanomaan: »Fionassa on samaa kylmää kauneutta kuin jäävuoressa, mutta toisin kuin jäävuoressa hänessä

ei ole kerrassaan mitään pinnan alla.» Taitaisinpa tosiaan nauttia lukukausitodistusten kirjoittamisesta luokkani riiviöille. Mutta se siitä. Meidän on päästävä eteenpäin.

Silloin tällöin törmää sattumoisin vanhempiin, jotka asennoituvat päinvastoin. He eivät osoita lainkaan kiinnostusta lapsiinsa ja ovat tietysti paljon pahempia kuin palvojat. Herra ja rouva Wormwood olivat sellaiset vanhemmat. Heillä oli Michael-niminen poika ja

Matilda-niminen tytär, ja etenkin Matildaan he suhtautuivat kuin rupeen. Rupeahan on siedettävä siihen asti, kunnes koittaa aika nyppäistä se irti ja näpäyttää pois. Herra ja rouva Wormwood odottivat malttamattomina aikaa, jolloin he voisivat nyppäistä pikku tyttärensä irti ja näpäyttää hänet pois, mieluummin seuraavaan kreivikuntaan tai vielä pitemmälle.

On kyllin paha, kun vanhemmat kohtelevat *tavallisia* lapsia rupina ja vaivaisenluina, mutta jotenkin asia käy paljon pahemmaksi, kun kyseinen lapsi on epätavallinen, ja tällä tarkoitan herkkää ja älykästä. Matilda oli kumpaakin, mutta ennen kaikkea älykäs. Hän oli niin teräväpäinen ja nopea oppimaan, että hänen lahjakkuutensa olisi pitänyt olla ilmiselvää vähä-älyisimmillekin vanhemmille. Mutta herra ja rouva Wormwood olivat kumpikin niin pöljiä ja omaan typerään pikku elämäänsä uppoutuneita, että he eivät kyenneet huomaamaan tyttäressään mitään poikkeuksellista. Totta puhuen, tokko he olisivat huomanneet, vaikka hän olisi kontannut kotiin jalka murtuneena.

Matildan veli Michael oli täysin normaali poika, mutta kuten sanottu, sisko olisi saanut silmänne tapittamaan. Puolentoista vuoden ikäisenä hän osasi puhua täydellisesti ja tunsi yhtä monta sanaa kuin useimmat aikuiset. Sen sijaan että vanhemmat olisivat kiitelleet häntä, he nimittelivät häntä hälise väksi

lörpöksi ja tiuskivat hänelle, että pienten tyttöjen pitää näkyä mutta ei kuulua.

Kolmen vuoden ikään ehdittyään Matilda oli opetellut omin päin lukemaan tutkimalla talossa ajelehtivia sanoma- ja aikakauslehtiä. Neljän vanhana hän osasi lukea sujuvasti ja alkoi tietenkin ikävöidä kirjoja. Tämän valistuneen huushollin ainoa kirja oli Matildan äidille kuuluva *Helppoa ruuanlaittoa,* ja luettuaan sen kannesta kanteen ja opittuaan ruokaohjeet ulkoa, Matilda päätteli haluavansa jotakin kiinnostavampaa.

»Isä», hän sanoi, »luuletko että voisit ostaa minulle kirjan?»

»Kirjan?» isä sanoi. »Mihin pahukseen sinä kirjaa haluat?»

»Lukeakseni.»

»Mitä vikaa telkkarissa on, herran tähden? Meillä

on hieno telkkari, jossa on kaksitoistatuumainen kuvaruutu, ja nyt sinä tulet kinuamaan kirjaa! Sinä, tyttöseni, alat olla piloille hemmoteltu!»

Lähes joka arkipäivä Matilda jäi iltapäivisin yksin kotiin. Hänen veljensä (viisi vuotta häntä vanhempi) kävi koulua. Isä kävi töissä ja äiti pelaamasssa bingoa kolmentoista kilometrin päässä sijaitsevassa kaupungissa. Rouva Wormwood oli bingomaani ja pelasi viitenä iltapäivänä viikossa. Sinä päivänä jolloin isä oli kieltäytynyt ostamasta Matildalle kirjaa, tyttö lähti omin päin kävelemään kohti kylän kirjastoa. Sinne saavuttuaan hän esittäytyi kirjastonhoitajalle, rouva Phelpsille. Hän kysyi saisiko hän istahtaa toviksi lueskelemaan. Rouva Phelps hieman ällistyi, kun niin pikkuinen tyttö saapui ilman vanhemman seuraa, mutta toivotti hänet kuitenkin lämpimästi tervetulleeksi.

»Missähän lastenkirjat ovat?» Matilda kysyi.

»Ne ovat tuolla, noilla alemmilla hyllyillä», rouva

Phelps neuvoi. »Haluaisitko, että autan sinua löytämään kauniin kirjan, jossa on runsaasti kuvia?»

»Ei kiitos», Matilda vastasi. »Varmasti selviydyn itsekin.»

Siitä lähtien joka iltapäivä, heti kun äiti oli lähtenyt bingoamaan, Matilda tepasteli kirjastoon. Sinne oli vain kymmenen minuutin kävely, ja niin hän saattoi istua kaksi ihanaa tuntia hiljaa omissa oloissaan mukavassa nurkkauksessa ahmimassa kirjan toisensa jälkeen. Kun hän oli lukenut joka ikisen lastenkirjan, hän lähti kiertelemään ja etsimään jotakin muuta.

Rouva Phelps, joka oli kiinnostuneena tarkkaillut häntä muutaman viikon ajan, nousi nyt pöytänsä äärestä ja meni hänen luokseen. »Voinko olla avuksi, Matilda?»

»Mitähän lukisin seuraavaksi», Matilda sanoi. »Olen lukenut kaikki lastenkirjat.»

»Tarkoitat kai, että olet katsellut kuvat?»

»Kyllä, mutta olen myös lukenut kirjat.»

Rouva Phelps katsoi Matildaan mittavista korkeuksistaan, ja Matilda vastasi rävähtämättä hänen katseeseensa.

»Muutamat olivat mielestäni tosi kehnoja», Matilda sanoi, »mutta toiset olivat ihastuttavia. Eniten pidin *Salaisesta puutarhasta.* Se oli täynnä salaperäisyyttä. Suljetun oven takaisen huoneen salaperäisyyttä ja suuren muurin takaisen puutarhan salaperäisyyttä.»

Rouva Phelps oli täysin ällistynyt. »Miten vanha sinä oikeastaan olet?»

»Neljä vuotta ja kolme kuukautta», Matilda vastasi.

Rouva Phelps oli entistä ällistyneempi, mutta älysi olla näyttämättä sitä. »Minkälaisen kirjan haluaisit seuraavaksi lukea?» hän kysyi.

»Haluaisin oikein hyvän, sellaisen jota aikuiset lukevat. Kuuluisan. En tiedä nimiä.»

Rouva Phelps silmäili hyllyjä kiirettä pitämättä. Hän ei oikein tiennyt mitä esittelisi. Miten, hän kysyi itseltään, valitaan kuuluisa aikuisten kirja nelivuotiaalle tytölle? Ensiksi tuli mieleen poimia hyllystä esipuberteettisten romantiikkaa, sellaista mitä kirjoitetaan viisitoistavuotiaille koulutytöille, mutta jostakin syystä hän huomasi kävelevänsä vaistomaisesti tuon nimenomaisen hyllyn ohi.

»Kokeile tätä», hän sanoi viimein. »Se on hyvin kuuluisa ja oikein hyvä. Tosin jos se on liian pitkä sinulle, sano vain niin etsin jonkin lyhyemmän ja helpomman.»

»*Loistava tulevaisuus*», Matilda luki, »kirjoittanut Charles Dickens. Kokeilisin sitä kernaasti.»

Olen tainnut seota, rouva Phelps tuumi itsekseen, mutta Matildalle hän sanoi: »Totta kai voit ottaa sen kokeeksi.»

Muutamien seuraavien iltapäivien aikana rouva Phelps pystyi tuskin irrottamaan katsettaan pienestä tytöstä, joka istui tuntikausia suuressa nojatuolissa huoneen toisessa päässä kirja sylissään. Hänen oli pakko pidellä kirjaa polvien varassa, sillä se oli hänelle liian painava pystyssä kannateltavaksi, ja sen

vuoksi hän joutui lukiessaan kumartumaan eteenpäin. Ja merkillinen näky se olikin, tämä piskuinen tummatukka istumassa niin etteivät jalat yltäneet lähimainkaan lattiaan, täysin uppoutuneena Pipin ja vanhan Havishamin neidin suurenmoisiin seikkailuihin ja neidin hämähäkinseittien peittämään taloon, suuren tarinoitsijan Dickensin sanoillaan punoman taian lumoissa. Lukija liikahti vain kohottaessaan aina silloin tällöin kättä lehteä kääntäessään, ja rouva Phelpsistä tuntui aina surulliselta kun hänen tuli aika mennä lattian poikki sanomaan: »Matilda, kello on kymmentä vailla viisi.»

Matildan käyntien ensimmäisellä viikolla rouva Phelps oli kysynyt häneltä: »Saattaako äitisi sinut tänne joka päivä ja hakee sinut sitten kotiin?»

»Äiti menee joka päivä Aylesburyyn pelaamaan bingoa», Matilda oli vastannut. »Hän ei tiedä minun käyvän täällä.»

»Mutta eihän sellainen sovi», rouva Phelps sanoi. »Eiköhän sinun olisi parasta kysyä lupaa.»

»Mieluiten en kysyisi», Matilda sanoi. »Hän ei rohkaise lukemaan kirjoja. Eikä isä liioin.»

»Mutta mitä he olettavat sinun tekevän kaikki iltapäivät tyhjässä talossa?»

»Lorvivan vain ja katselevan telkkaria.»

»Vai niin.»

»Äiti ei oikeastaan piittaa tekemisistäni», Matilda sanoi hiukan alakuloisesti.

Rouva Phelps oli huolissaan lapsen turvallisuudesta, koska tämä joutui kävelemään kylän

vilkasliikenteisen pääkadun halki ja ylittämään tien, mutta hän päätti olla sekaantumatta asiaan.

Viikossa Matilda oli lukenut *Loistavan tulevaisuuden,* jonka laitos käsitti neljäsataayksitoista sivua. »Minusta se oli ihana», hän sanoi rouva Phelpsille. »Onko herra Dickens kirjoittanut muita?»

»Joukoittain», sanoi typertynyt rouva Phelps. »Valitsenko sinulle jonkin toisen?»

Seuraavan puolen vuoden kuluessa Matilda luki rouva Phelpsin valvovan ja myötätuntoisen katseen alla seuraavat kirjat:

Charles Dickens: *Nicholas Nickleby*
Charles Dickens: *Oliver Twist*
Charlotte Brontë: *Kotiopettajattaren romaani*
Jane Austen: *Ylpeys ja ennakkoluulo*
Thomas Hardy: *Tessin tarina*
Mary Webb: *Gone to Earth*
Rudyard Kipling: *Kim*
H. G. Wells: *Näkymätön mies*
Ernest Hemingway: *Vanhus ja meri*
William Faulkner: *Ääni ja vimma*
John Steinbeck: *Vihan hedelmät*
J. B. Priestley: *Hyvät toverukset*
Graham Greene: *Kiveä kovempi*
George Orwell: *Eläinten vallankumous*

Se oli mahtava luettelo, ja tässä vaiheessa rouva Phelps pursui ihmetystä ja innostusta, mutta oli luultavasti hyvä, ettei hän tyystin antautunut sen vietäväksi. Melkein kuka tahansa muu olisi tämän lapsukaisen saavutukset omin silmin nähdessään palanut halusta nostaa asiasta häly ja toitottaa uutinen ympäri kylää ja kauemmaskin, mutta ei rouva Phelps. Hän piti huolen vain omista asioistaan ja oli jo kauan sitten huomannut, että kannatti ani harvoin puuttua toisten ihmisten lasten asioihin.

»Herra Hemingway kertoo paljon sellaista mitä en ymmärrä», Matilda sanoi hänelle. »Etenkin miehistä ja naisista. Mutta kaikesta huolimatta pidin siitä. Hän kertoo sillä tavalla, että tunnen olevani ihan paikalla seuraamassa tapahtumia.»

MATILDA WORMWOODIN isä on **HUIJARIAUTOKAUPPIAS**, jonka mielestä Matilda on sietämätön KIUSANKAPPALE. Hänen äitinsä taas viettää kaikki päivät **BINGOHALLISSA**. Ja Matildan koulua johtava NEITI TRUNCHBULL se vasta tapaus onkin. Raivopäärehtori vihaa jokaista oppilastaan, **VISKOO** heitä aidan yli kuin **MOUKARIA** ja telkeää pahamaineiseen Poteroon PIENIMMÄSTÄKIN rikkeestä.

Mutta MATILDALLAPA onkin paitsi veitsenterävä pää, myös YLILUONNOLLISIA KYKYJÄ. Ja nyt hän on saanut mahdottomista aikuisista tarpeekseen. Varokoon koko sakki – Matilda aikoo antaa heille sellaisen **OPETUKSEN**, jota he eivät ihan heti unohdakaan!

WWW.ROALDDAHL.COM

ROALD DAHL MAAILMAN PARAS TARINANKERTOJA

1878 WSOY

9 789510 437285

www.wsoy.fi | L84.2 | ISBN 978-951-0-43728-5

Hienoa! Jos ostit tämän kirjan, olet tukenut työtä lasten hyväksi.
10 % Roald Dahlin tekijänpalkkioista lahjoitetaan hyväntekeväisyyskohteisiin.
Lisätietoja kirjan lopusta.